

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2011)

2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Ο Διαδραστικός Πίνακας στην αίθουσα διδασκαλίας. Εξάσκηση της Γερμανικής γραμματικής και του συντακτικού

A. Ροφούζου

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ροφούζου Α. (2023). Ο Διαδραστικός Πίνακας στην αίθουσα διδασκαλίας. Εξάσκηση της Γερμανικής γραμματικής και του συντακτικού . *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, 1*, 1181-1190. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4873>

Ο Διαδραστικός Πίνακας στην αίθουσα διδασκαλίας. Εξάσκηση της Γερμανικής γραμματικής και του συντακτικού

Α. Ροφούζου

Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, erofouzou@snd.edu.gr

Περίληψη

Ο διαδραστικός πίνακας φέρνει μια νέα διάσταση στις αίθουσες διδασκαλίας και συνεισφέρει στην αποτελεσματικότητα του μαθήματος. Μοιάζει με τον παραδοσιακό πίνακα, όμως διαθέτει πολλές δυνατότητες. Εκπαιδευτικός και μαθητές μπορούν να πραγματοποιήσουν, ό,τι είναι δυνατό να κάνει ένας υπολογιστής και ένας συμβατικός πίνακας μαζί. Τα οφέλη για όλους είναι πολλά και αναμφισβήτητα.

Σκοπός της προκειμένης ανακοίνωσης είναι μια συνοπτική παρουσίαση του διαδραστικού πίνακα, των πλεονεκτημάτων που προσφέρει και των αδυναμιών που παρουσιάζει, ώστε να αποτελέσει την αφορμή για περαιτέρω συζητήσεις και αναζητήσεις και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη διαλόγου και γιατί όχι και στην απόφαση για ένταξη στη σχολική τάξη.

Περαιτέρω, το ενδιαφέρον εστιάζεται στη διδασκαλία της γερμανικής ως ξένης γλώσσας και συγκεκριμένα στον υποστηρικτικό ρόλο του διαδραστικού πίνακα στη διδακτική της γραμματικής και του συντακτικού.

Λέξεις κλειδιά: *διαδραστικός πίνακας, διδακτική, γερμανική γραμματική.*

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια είναι εμφανής η στροφή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος προς τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών εν γένει. Παρόλο που την πρώτη θέση κατέχει χωρίς αμφιβολία η αγγλική γλώσσα -τόσο λόγω της προώθησής της από το Υπουργείο Παιδείας, όσο και λόγω της προτίμησης εκ μέρους των μαθητών και σπουδαστών- δεν είναι λίγοι εκείνοι που στρέφονται προς την εκμάθηση και της γερμανικής γλώσσας. Η ανταλλαγή γνώσεων σε όλους τους επιστημονικούς τομείς, καθώς και η σημασία της επικοινωνίας -επαγγελματικής υφής και όχι μόνο- έχουν μετατρέψει τα γερμανικά σε μία ιδιαίτερος ελκυστική γλώσσα.

Η διδασκαλία, ωστόσο, των ξένων γλωσσών -επομένως και της γερμανικής- έχει υποστεί διαφοροποιήσεις το τελευταίο διάστημα σε παγκόσμιο επίπεδο. Κύριος λόγος γι' αυτό είναι ότι οι παραδοσιακές μορφές μαθήματος προσφέρουν μεν ασφάλεια, δεν επαρκούν όμως, ώστε να σημειωθεί αύξηση του ενδιαφέροντος και επίτευξη των στόχων. Σχεδόν κάθε «σύγχρονος» άνθρωπος χρησιμοποιεί για προσωπικούς ή επαγγελματικούς λόγους τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και σερφάρει στο ίντερνετ. Τα νέα μέσα ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης της τεχνολογίας κυριαρχούν στη ζωή μας.

Δε θα ήταν επομένως λογικό να μην παίζουν σημαντικό ρόλο και στη μαθησιακή διαδικασία. Γι' αυτό το λόγο κατασκευάζονται με το πέρασμα των χρόνων και χρησιμοποιούνται στη σχολική τάξη νέα εκπαιδευτικά εργαλεία, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα το διαδραστικό πίνακα.

2. Ένταξη του διαδραστικού πίνακα στην αίθουσα διδασκαλίας

Ο διαδραστικός πίνακας αποτελεί χωρίς αμφιβολία το πολυμεσικό εργαλείο του μέλλοντος. Πρόκειται για ένα μέσο, το οποίο συνδυάζει τις λειτουργίες όλων των μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί ως σήμερα στη μαθησιακή διαδικασία (Schlieszeit, 2008 "Methodik und Didaktik - das "A" und "O" am interaktiven Whiteboard") και γι' αυτό το λόγο απολαμβάνει όλο και περισσότερο την προτίμηση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ως κεντρικό στοιχείο του μαθήματος μπορεί να ενισχύσει την παραδοσιακή διδασκαλία με νέες διδακτικές, μεθοδολογικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις (Ανώνυμος, 2010). Εξωτερικά θυμίζει τον παραδοσιακό πίνακα, προσφέρει ωστόσο άλλες δυνατότητες. Χρησιμοποιείται σε σχολικές τάξεις, σε επιχειρήσεις και σε πολλούς άλλους χώρους και για πολλές άλλες περιπτώσεις.

Στην αίθουσα διδασκαλίας -που μας ενδιαφέρει εδώ- ανοίγει νέους ορίζοντες. Κάθε κατασκευαστική εταιρεία προσφέρει μαζί με το διαδραστικό πίνακα και το αντίστοιχο λογισμικό, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο μάθημα. Έτσι, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι έχουν στα χέρια τους ένα εργαλείο που τους προσφέρει πολλές δυνατότητες. Μπορούν να αλληλεπιδράσουν με τα εικονιζόμενα αντικείμενα, να δημιουργήσουν αντικείμενα, να τα μετακινήσουν, να γράψουν με το χέρι ή πάνω σε ειδικό πληκτρολόγιο, να χρησιμοποιήσουν σχεδόν κάθε διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό και γενικότερα να κάνουν ό,τι ακριβώς μπορούν να κάνουν με τη χρήση ενός απλού πίνακα και ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ο διαδραστικός πίνακας μετατρέπει τη σχολική τάξη σε ένα δυναμικό μαθησιακό περιβάλλον, το οποίο προσφέρει πολυχρωμία, ενθουσιασμό, ζωντάνια, δράση και αντίδραση (CPI).

Να αναφερθεί εδώ εν παρενθέσει ότι υπάρχει και μια διαφορετικού είδους χρήση του διαδραστικού πίνακα. Μπορεί να δημιουργήσει εικονικές τάξεις πέρα από γεωγραφικά όρια, όπου μαθητές και καθηγητής βρίσκονται σε διαφορετικά μέρη, αλλά μπορούν και επικοινωνούν την ίδια χρονική στιγμή (Roche, 2008, σελ.101).

Η ένταξη του σύγχρονου αυτού μέσου στο μάθημα προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα στον εκπαιδευτικό:

Ο διαδραστικός πίνακας μπορεί να συνεισφέρει καθοριστικά στη μετάδοση των γνώσεων και των εκπαιδευτικών εννοιών. Διευκολύνει τη δομή του μαθήματος και την επίτευξη των διδακτικών στόχων και καθιστά δυνατή την πρόσβαση σε πλήθος υλικού (Ανώνυμος, 2010). Ο εκπαιδευτικός μπορεί να εισάγει και να σχολιάσει πάρα πολύ εύκολα οποιασδήποτε μορφής ψηφιακό και ηλεκτρονικό υλικό. Έχει τη δυνατότητα να προβάλλει στον πίνακα χειρόγραφες σημειώσεις που έχει σκανάρει, ηλεκτρονικές σημειώσεις που έχει δημιουργήσει, γενικότερα όλο το υλικό που έχει προετοιμάσει, καθώς επίσης και το λογισμικό που συνοδεύει ορισμένα διδακτικά

βιβλία, προσφέροντας έτσι στους μαθητές του διάφορες πηγές και μαθησιακά στιλ.

Επιπλέον μπορεί να εξοικονομήσει χρόνο, αφού το υλικό που δημιουργείται στο διαδραστικό πίνακα -μεταξύ άλλων εργασίες με κείμενα, ταξινόμηση και αξιολόγηση πληροφοριών- δε χρειάζεται να αντιγραφεί από τους μαθητές, αλλά μπορεί να εκτυπωθεί και να διανεμηθεί, να αποθηκευτεί και να αρχειοθετηθεί, ώστε να δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων, από την οποία ο εκπαιδευτικός θα μπορεί να αντλεί και να επεξεργάζεται υλικό οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμεί και για οποιοδήποτε λόγο και σκοπό, είτε πρόκειται π.χ. για επανάληψη, για σύγκριση, για παραπομπή σε παλαιότερη ύλη είτε ακόμη και για μελλοντική χρήση με άλλους μαθητές (CPI, Der Lehrerfreund, 2008; Schlieszeit, 2008). Αυτό το υλικό μπορεί επίσης να δημοσιευθεί στο διαδίκτυο αφού υπάρχουν σχετικές ιστοσελίδες και παλτόφορμες στις οποίες είναι δυνατή η ανάρτηση διδακτικού υλικού, ή μπορεί απλώς να σταλεί στους μαθητές ακόμη και με E-Mail, ιδιαιτέρως σε περιπτώσεις ασθένειας (Meinke, 2008). Η μόνη δραστηριότητα που περιορίζεται από τη χρήση του διαδραστικού πίνακα είναι οι παρουσιάσεις με PowerPoint και αυτό διότι σε τέτοιου είδους παρουσιάσεις δεν μπορεί κανείς να επέμβει στο υλικό (Der Lehrerfreund, 2008).

Από τη μέχρι στιγμής χρήση του διαδραστικού πίνακα στις σχολικές τάξεις σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και από τη σχετική βιβλιογραφία και τις επιστημονικές έρευνες -όπως π.χ. το πρόγραμμα «Public-Private-Partnership-Projekt» (Teachers news, 2007)- έχει προκύψει ότι με τη βοήθεια αυτού του σύγχρονου εργαλείου αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός των μαθητών που συμμετέχουν ενεργά στο μάθημα (CPI). Όταν με ένα απλό άγγιγμα της οθόνης έχει κανείς τη δυνατότητα να επιλύσει ένα πρόβλημα, να μετακινήσει εικόνες και να αναπτύξει στρατηγικές είναι φυσικό επακόλουθο να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ομαδικής εργασίας, να καλλιεργείται η ενάσχολση με τεχνικές επίλυσης προβλημάτων και ασκήσεων και να μετατρέπεται έτσι η γνώση σε βίωμα ολόκληρης της τάξης (LMZ).

Ο διαδραστικός πίνακας αναζωογονεί το μάθημα, το οποίο εμπλουτίζεται και γίνεται πιο παραστατικό, οι μαθητές αποκτούν περισσότερα κίνητρα και καλύτερη διάθεση, η προσοχή και η συμμετοχή τους ενισχύονται, η απόδοση της τάξης ανεβαίνει και η ύλη αφομοιώνεται καλύτερα (Teachers news, 2007; Schlieszeit, 2008). Επιπλέον, οι μαθητές εμπλέκονται περισσότερο στη μαθησιακή διαδικασία και αλληλεπιδρούν, διότι χρησιμοποιούν τις γνώσεις και την εμπειρία που ήδη έχουν από την ενάσχολσή τους με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (CPI). Τα αποτελέσματα είναι επομένως συχνά εντυπωσιακά και δικαίως θα λέγαμε ότι ο διαδραστικός πίνακας οδηγεί σε ένα μάθημα που προκαλεί το πραγματικό ενδιαφέρον των μαθητών. Διότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο μάθημα που δίνει κίνητρα στους μαθητές και στο μάθημα που διεγείρει το προσωπικό τους ενδιαφέρον. Στην πρώτη περίπτωση παίζουν ρόλο μόνο οι εξωτερικοί παράγοντες, ενώ στη δεύτερη ενεργοποιείται η ίδια η προσωπικότητα του μαθητή, η κουλτούρα του, ασκεί κριτική σκέψη, παίρνει αποφάσεις και ενεργεί και ανεβαίνει έτσι η αυτοπεποίθησή του (Roche, 2008, σελ. 34).

Πέραν των προαναφερθέντων, ο διαδραστικός πίνακας αφορά όλους τους τύπους

μαθητών -π.χ. τους οπτικούς, τους κιναισθητικούς, τους ακουστικούς (υπάρχουν περίπου πενήντα διαφορετικοί τύποι μαθητών, καθένας από τους οποίους απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στο μάθημα, Roche, 2008, σελ.35-36) - διότι καθιστά δυνατή τη χρήση πολυμέσων και υποστηρίζει έτσι και τους πιο αδύναμους μαθητές, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιούν το υλικό στο σπίτι τους κάνοντας με τον τρόπο αυτό επαναλήψεις και εμβαθύνοντας στην ύλη (CPI).

Από τα προαναφερθέντα είναι σαφές ότι ο διαδραστικός πίνακας προκαλεί αύξηση του ενθουσιασμού και του ενδιαφέροντος των μαθητών, κρύβει ωστόσο και ορισμένες αδυναμίες. Η ένταξη αυτού του τόσο σύνθετου εργαλείου στο μάθημα, το οποίο συνδυάζει όπως είπαμε τις λειτουργίες πολλών συσκευών και μέσων, ενέχει τον κίνδυνο της ενίσχυσης ενός παθητικού μαθήματος, κάτι το οποίο έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τον όρο „διαδραστικός“, καθώς και με τους στόχους της σύγχρονης διδακτικής. Ο διαδραστικός πίνακας από μόνος του δεν μπορεί να προσφέρει καλύτερο μάθημα σε καμία περίπτωση. Την ώρα που ένας μαθητής χρησιμοποιεί τον πίνακα με ιδιαίτερη χαρά, θα μπορούσε με την ίδια ιδιαίτερη ευκολία η υπόλοιπη τάξη να αποκοιμηθεί. Σ' αυτό ακριβώς το σημείο έγκειται η σημασία του ρόλου του εκπαιδευτικού, αλλά και του διδακτικού υπόβαθρου και στόχου. Δεν πρέπει ποτέ να διαφεύγει από την προσοχή του εκπαιδευτικού ότι απέναντι από τον πίνακα βρίσκονται μαθητές και ότι η σύλληψη της ιδέας αυτού του πίνακα δεν έγινε με σκοπό την ένταξή του σε όλες τις φάσεις του μαθήματος (Der Lehrerfreund 2009; Ανώνυμος 2010). Ο εκπαιδευτικός οφείλει να γνωρίζει με ακρίβεια πώς χρησιμοποιείται σωστά ο διαδραστικός πίνακας, ενώ η εκπαίδευση του διδακτικού δυναμικού ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος είναι όχι μόνο επιθυμητή, αλλά απολύτως απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική ένταξη νέων μέσων και υλικών στην αίθουσα διδασκαλίας.

3. Εξάσκηση της γερμανικής γραμματικής και του συντακτικού

Η χρήση του διαδραστικού πίνακα υποστηρίζει και τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες: Κατανόηση Γραπτού Λόγου, Παραγωγή Γραπτού Λόγου, Κατανόηση Προφορικού Λόγου, Παραγωγή Προφορικού Λόγου.

Αξίζει, ωστόσο, να σταθεί κανείς εν συντομία στο θεωρητικό και πρακτικό πλαίσιο που προσφέρεται από τη χρήση ειδικού λογισμικού για διαδραστικό πίνακα αναφορικά με τη διδασκαλία της γερμανικής γραμματικής και του συντακτικού και να μελετήσει το είδος και τον τρόπο επεξεργασίας των διαδραστικών ασκήσεων που υποστηρίζουν αυτή την προσπάθεια. Κύριος λόγος γι' αυτό το εγχείρημα είναι ότι ειδικά στη γερμανική γλώσσα η εκμάθηση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες στους μαθητές -ιδιαίτερα μάλιστα στις μικρότερες ηλικίες-, ενώ έχει ξεχωριστή σημασία για τη σωστή χρήση της γλώσσας.

Οφείλουμε στο σημείο αυτό να επισημάνουμε ότι το υλικό που υπάρχει στη διάθεσή μας χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: α) στο ειδικό λογισμικό που έχει δημιουργηθεί για

χρήση στο διαδραστικό πίνακα και β) στο συνοδευτικό λογισμικό και τις μεμονωμένες διαδραστικές ασκήσεις που έχουν δημιουργηθεί με το σκεπτικό να εφαρμόζονται κυρίως στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, αλλά κατ' επέκταση εφαρμόζονται και στο διαδραστικό πίνακα χωρίς όμως να εκμεταλλεύονται τις δυνατότητές του. Στην παρούσα μελέτη θα ασχοληθούμε, ωστόσο, μόνο με το υλικό της πρώτης κατηγορίας και συγκεκριμένα με διδακτικό υλικό επιπέδου Α1. Ενδεικτικά έχει μελετηθεί ιδιαίτερος το παρακάτω υλικό: Luftballons Kids A Interaktiv των εκδόσεων Κουναλάκη (συνοδεύει το διδακτικό βιβλίο Luftballons Kids A, Εκδόσεις Κουναλάκη), Magnet A1 interaktiv, Interaktive Übungen zum Magnet A1, Kursbuch für interaktive Tafeln των εκδόσεων Klett (συνοδεύει το διδακτικό βιβλίο Magnet A1, Klett Verlag) και Planet 1 digital, Kursbuch, Arbeitsbuch, DVD für interaktive Whiteboards (συνοδεύει το διδακτικό βιβλίο Planet 1 Hueber/Hueber Hellas Verlag).

Μελετώντας το προαναφερθέν ψηφιακό υλικό για χρήση σε διαδραστικό πίνακα βλέπουμε ότι πρόκειται για πλήρες εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο μας επιτρέπει να επωφεληθούμε στο μέγιστο βαθμό από τις δυνατότητες του 'έξυπνου' πίνακα. Το χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι ότι περιέχει τουλάχιστον ολόκληρο το διδακτικό βιβλίο με τις ανάλογες προσθήκες και διαφοροποιήσεις βέβαια. Βρίσκει κανείς όλο το θεωρητικό πλαίσιο της γραμματικής και του συντακτικού που περιέχει και η έντυπη μορφή, καθώς επίσης και τις αντίστοιχες ασκήσεις. Πολλά μέρη, ωστόσο, του βιβλίου έχουν πλέον γίνει διαδραστικά. Ό,τι βρίσκεται μέσα σε πλαίσιο –συνήθως κόκκινο ή μπλε– είναι πλέον διαδραστικό. Τα ακουστικά μέρη μπορούν να ακουστούν αυτόματα χωρίς να είναι απαραίτητη η χρήση ενός CD, ενώ το ίδιο το ψηφιακό βιβλίο περιέχει επίσης μία μπάρα εργαλείων παρόμοια με εκείνη που περιέχει το λογισμικό του κάθε διαδραστικού πίνακα.

Η γερμανική γραμματική και το συντακτικό παρουσιάζονται στο λογισμικό, επομένως, με τις ίδιες σχεδόν μεθόδους που παρουσιάζονται και στα διδακτικά βιβλία –π.χ. ταμπέλες, συντακτική ανάλυση προτάσεων. Το διαφορετικό στοιχείο που έχουμε εδώ είναι οι κινούμενες εικόνες, οι οποίες είναι πολύ παραστατικές και ευχάριστες για τους μαθητές, αλλά και πολύ αποτελεσματικές– η κίνηση συνδέεται άμεσα με τη διδασκαλία της γερμανικής γραμματικής και του συντακτικού (Scheller, 2007, σελ. 90, Roche, Scheller, 2004). Επίσης πολλές φορές στη θεωρία ενός γραμματικού ή συντακτικού φαινομένου που φαινομενικά είναι ακριβώς ίδια με αυτήν στην έντυπη μορφή του βιβλίου, υπάρχει κάποιο σύμβολο που μας δείχνει ότι εκεί κρύβεται μια διαδραστική άσκηση. Ακόμη, σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει και μια ένδειξη που μας οδηγεί σε συνοπτική διαδραστική παρουσίαση της ύλης με σκοπό την επανάληψη.

Η παρατήρηση αυτή ισχύει και για το πρακτικό μέρος. Πολλές ασκήσεις του λογισμικού είναι ακριβώς ίδιες με αυτές του έντυπου βιβλίου, άλλες όμως παρουσιάζουν κάποιες διαφοροποιήσεις ή ακόμη και προσθήκες π.χ. ακουστικού, παιχνιδιών, ενώ υπάρχουν και εντελώς νέες ασκήσεις. Έτσι, πολλές φορές οι σελίδες του ψηφιακού βιβλίου φαίνονται όμοιες με του έντυπου, κάνοντας όμως κλικ στις

ασκήσεις, διαπιστώνουμε ότι εκεί κρύβεται αρκετό νέο υλικό. Η μορφή, ωστόσο, των ασκήσεων είναι η ίδια –π.χ. ασκήσεις με κενά, με επιλογές, αντιστοιχίες. Η διαφορετικότητά τους έγκειται στο ότι στο λογισμικό, οι περισσότερες ασκήσεις δίνουν σε κάποιο πλαίσιο τις απαντήσεις που πρέπει να χρησιμοποιηθούν στα κενά – άλλες φορές από την αρχή και άλλες φορές κρύβοντάς τις σε ένα σύμβολο που μπορεί να τις ενεργοποιήσει με ένα κλικ-, κάτι που συναντάται και στην έντυπη μορφή των ασκήσεων, αλλά όχι με την ίδια συχνότητα.

Εκτός από τις διαφοροποιήσεις που επισημάναμε ως τώρα, οφείλουμε να τονίσουμε ότι αυτό το οποίο κυρίως αλλάζει με το ψηφιακό υλικό είναι ο τρόπος διδασκαλίας και μετάδοσης της γνώσης. Με το διαδραστικό πίνακα έχουμε στη διάθεσή μας εργαλεία που συνεισφέρουν αποτελεσματικά στη δουλειά του εκπαιδευτικού. Υπάρχει π.χ. ο μεγενθυντικός φακός με τη βοήθεια του οποίου μπορούμε να εστιάσουμε σε ό,τι είναι σημαντικό, υπάρχει η δυνατότητα να υπογραμμίσουμε μέρος της θεωρίας και να το χρωματίσουμε, υπάρχει η δυνατότητα να φωτίσουμε ένα συγκεκριμένο σημείο της σελίδας που προβάλλεται και να κρύψουμε το υπόλοιπο, υπάρχει η δυνατότητα να τραβήξουμε χρωματιστά βέλη, υπάρχει το πλαίσιο κάλυψης με τη βοήθεια του οποίου μπορούμε να κρύψουμε μέρος της ύλης και να το αποκαλύπτουμε σταδιακά, ενώ δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχει η δυνατότητα να προσθέτουμε δικές μας σημειώσεις, απαραίτητες για την καλύτερη κατανόηση της θεωρίας, είτε σε νέες σελίδες, είτε πάνω στις προβαλλόμενες σελίδες σε όποιο σημείο επιθυμούμε ή σε ειδικό πλαίσιο. Και όλα αυτά μπορούμε να τα αποθηκεύουμε, να τα εμφανίζουμε στο μάθημα όσες φορές θέλουμε, να τα αφήνουμε στο περιθώριο και να δουλεύουμε χωρίς περιορισμό χώρου και χωρίς να χρειάζεται να σβήσουμε κάτι για να γράψουμε κάτι άλλο. Στο τέλος του μαθήματος μπορούμε επίσης να τα εκτυπώσουμε αν το επιθυμούμε.

Με παρόμοιο τρόπο δουλεύει κανείς και με τις ασκήσεις της γραμματικής και του συντακτικού. Ο τρόπος εργασίας είναι πολύ πιο ελκυστικός για το μαθητή αφού ακόμη και τις λίγες φορές που χρειάζεται να γράψει κάτι, αυτό γίνεται με την εμφάνιση ενός ψηφιακού πληκτρολογίου ή με τη μετακίνηση γραμμάτων από το αντίστοιχο πλαίσιο ή επίσης με τη χρήση του ειδικού μαρκαδόρου για το διαδραστικό πίνακα. Τις περισσότερες, ωστόσο, φορές ο μαθητής καλείται να σύρει τη λέξη ή φράση της επιλογής του στο σωστό κενό ή πλαίσιο ή στη σωστή στήλη, να κυκλώσει ή να σταυρώσει τη σωστή απάντηση, να τραβήξει βέλη, αλλά όλα αυτά μπορεί να τα κάνει με ειδικά εργαλεία που ρυθμίζουν ακόμη και το χρώμα κι το μέγεθος των γραμμών. Ακόμη και «βαρετές» ασκήσεις που απαιτούν κλίση ρημάτων γίνονται με το διαδραστικό πίνακα πολύ πιο ελκυστικές, αφού ο μαθητής καλείται να σύρει τις έτοιμες ρηματικές μορφές που του δίνονται, σε μια στήλη ώστε να σχηματιστεί ολόκληρη η κλίση του ρήματος. Το ίδιο ελκυστικές είναι και οι ασκήσεις συντακτικού περιεχομένου. Μπερδεμένες λέξεις σύρονται και μπαίνουν σε σωστή συντακτικά σειρά μέχρι να σχηματιστεί μια ολοκληρωμένη πρόταση.

Μία πολύ σημαντική παράμετρος διαφοροποίησης είναι, τέλος, η δυνατότητα αυτόματης διόρθωσης. Μερικές φορές η διόρθωση γίνεται στο τέλος μιας άσκησης

παρουσιάζοντας τις σωστές και τις λάθος επιλογές και άλλες φορές ένα ηχητικό σήμα ή ο χρωματισμός κάποιας λέξης μας επισημαίνει ότι έχουμε ή δεν έχουμε κάνει τη σωστή επιλογή. Επίσης, άλλα προγράμματα δεν επιτρέπουν στο μαθητή να τοποθετήσει μια λέξη σε κάποιο κενό όταν αυτή η επιλογή δεν είναι η σωστή. Το ιδιαίτερο αυτό χαρακτηριστικό των ασκήσεων δίνει μία νότα ψυχαγωγίας στους μαθητές, οι οποίοι το αντιλαμβάνονται ως παιχνίδι. Να επισημάνουμε, όμως, στο σημείο αυτό, ότι δεν παρέχεται σε όλες τις ασκήσεις η δυνατότητα αυτόματης διόρθωσης, διότι σκοπός των σχετικών προγραμμάτων δεν είναι η αντικατάσταση του εκπαιδευτικού.

Ο τρόπος, επομένως, που παρουσιάζονται οι ασκήσεις κατά την επεξεργασία τους, αλλά και το γεγονός ότι σαφώς γίνεται πιο εύκολη η επίλυσή τους καθιστούν το μάθημα δυναμικό, ελκυστικό, χαρούμενο, ζωντανό, με χρώμα και δυνατότητες διασκέδασης και διάδρασης, κάτι που δε θα λέγαμε ότι συμβαίνει όταν αναθέτουμε στους μαθητές το «κουραστικό» έργο της επίλυσης ασκήσεων έντυπης μορφής.

4. Επίλογος

Από τη μελέτη του ως σήμερα υπάρχοντος λογισμικού για την εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας συμπεραίνει κανείς ότι μόλις το τελευταίο διάστημα ενεργοποιήθηκαν οι μηχανισμοί προς αυτήν την κατεύθυνση. Αυτή η παρατήρηση ισχύει όχι μόνο στην περίπτωση λογισμικού για τα γερμανικά ως ξένη γλώσσα. Σε γενικότερο επίπεδο παρατηρείται έλλειψη του κατάλληλου υλικού (Schlieszeit, 2008). Ενώ υπάρχουν αρκετοί εκδοτικοί οίκοι γερμανικών διδακτικών βιβλίων, δεν έχουν προχωρήσει όλοι στη δημιουργία πλήρους λογισμικού που να αξιοποιεί τις δυνατότητες του διαδραστικού πίνακα. Εκείνοι που το έχουν κάνει, επικεντρώθηκαν σε πολύ λίγους τίτλους από την πληθώρα των εκδόσεών τους. Επιπλέον, οι περισσότεροι περιορίστηκαν στη δημιουργία πακέτων κυρίως για το επίπεδο A1 και κάποιοι λίγοι και για το επίπεδο A2. Αυτό δεν οφείλεται, ωστόσο, στην έλλειψη ενδιαφέροντος για τις νέες τεχνολογίες, κάτι που φαίνεται τόσο από το γεγονός ότι αρκετό σχετικό υλικό βρίσκεται υπό έκδοση και θα κυκλοφορήσει στο εμπόριο στα άμεσα μέλλον, όσο και από το ότι το συνοδευτικό λογισμικό και οι μεμονωμένες διαδραστικές ασκήσεις που έχουν δημιουργηθεί με το σκεπτικό να εφαρμόζονται κυρίως στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, αλλά κατ' επέκταση εφαρμόζονται και στο διαδραστικό πίνακα χωρίς όμως να εκμεταλλεύονται τις δυνατότητές του, υπάρχουν πλέον για αρκετούς τίτλους και για αρκετά επίπεδα. Σε μια σύγχρονη κοινωνία με συνεχείς αλλαγές και τεχνολογικά επιτεύγματα η εκπαίδευση οφείλει να αναπτύσσεται, να εξελίσσεται και να ανανεώνεται, ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις νέες προσδοκίες. Οι προηγμένες τεχνολογίες αποτελούν το σημαντικότερο μέσο που μπορεί να επιδράσει αναβαθμιστικά στις διαδικασίες οργάνωσης και διεξαγωγής της διδασκαλίας και να αναθεωρήσει και αναδιαμορφώσει το ρόλο του εκπαιδευτικού αλλά και του μαθητή (Κωνσταντίνου, 2005, σελ. 22-24, 30). Αυτό έχει πλέον γίνει αποδεκτό από όλους. Ο περιορισμένος αριθμός λογισμικού δεν οφείλεται επομένως στην πεποίθηση ότι ο διαδραστικός

πίνακας δεν μπορεί να συνεισφέρει στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Κάθε άλλο! Είναι σαφές ότι έχει πλήρως πλέον κατανοηθεί πως ο διαδραστικός πίνακας αποτελεί, όπως ήδη αναφέρθηκε, το πολυμεσικό εργαλείο του μέλλοντος.

Δεν είναι αξάλλου τυχαίο το γεγονός ότι έχουν εξοπλιστεί με το εν λόγω μέσο περίπου 26.000 σχολεία στη Γερμανία και 500.000 σχολεία στη Μ. Βρετανία (Wikipedia, Die freie Enzyklopädie).

Πρόκειται όμως για ένα νέο σχετικά επίτευγμα της τεχνολογίας και απαιτείται αρκετή δουλειά, εκτεταμένη έρευνα, εξειδικευμένο προσωπικό και πολύς χρόνος μέχρι να είναι σε θέση κάθε εκδοτικός οίκος να κατασκευάσει συνοδευτικό λογισμικό για κάθε τίτλο που κυκλοφορεί στο εμπόριο. Το βέβαιο είναι, ωστόσο, ότι κάθε νέα έκδοση στο μέλλον θα συνοδεύεται πλέον και από το αντίστοιχο υλικό για τη χρήση στο διαδραστικό πίνακα. Αυτό ακριβώς το μεταβατικό στάδιο είναι που «οφείλουμε» εμείς οι εκπαιδευτικοί να εκμεταλλευτούμε, τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή να αναλάβουμε δράση και να μπορέσουμε να αποκτήσουμε τις απαραίτητες γνώσεις και την απαιτούμενη εξοικείωση με το πιο «έξυπνο» ως σήμερα εργαλείο για την αίθουσα διδασκαλίας.

Βιβλιογραφία

Ανώνυμος (2009). *Unterrichtseinheit mit interaktivem Whiteboard*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.lehrerfreund.de/in/schule/1s/beispiel-interaktives-whiteboard-unterrichtseinheit/3542>.

Ανώνυμος (2010). *Eine interaktive Tafel – oder guter Unterricht?* Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.brandhofer.cc/?p=151>.

CPI. *Δημιουργική μάθηση, καινοτομία, δυναμικές παρουσιάσεις, διαδραστικοί πίνακες*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση http://www.itisart.com.gr/demo/cpi/video_tutorials/intro/index.html.

Der Lehrerfreund (2008). *Vom Sinn und Unsinn Interaktiver Whiteboards im Unterricht*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.lehrerfreund.de/in/schule/1s/interaktive-whiteboards-praxis>.

Κωνσταντίνου, Κ. Π. (2005). *Διδασκαλία και μάθηση σε μια σύγχρονη κοινωνία*. Στο Συμεών Ρετάλης (Επιμ.), *Οι προηγμένες τεχνολογίες διαδικτύου στην υπηρεσία της μάθησης*. Αθήνα, εκδ. Καστανιώτη.

LMZ. *Interaktives Whiteboard im Unterricht? Entscheidungshilfen*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www2.lmz-bw.de/osiris20/view.php3?show=56551688>.

Luftballons Kids A *Interaktiv*, Εκδόσεις Κουναλάκη

Luftballons Kids A, *Lehr- und Arbeitsbuch*, Εκδόσεις Κουναλάκη

Magnet A1 *interaktiv, Interaktive Übungen zum Magnet A1, Kursbuch für interaktive*

- Tafeln*, Klett Verlag
- Magnet A1, *Kursbuch*, Klett Verlag
- Meinke, U. (2008). *Ende der Kreidezeit an deutschen Schulen*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.derwesten.de/nachrichten/politik/Ende-der-Kreidezeit-an-deutschen-Schulen-id1411936.html>.
- Planet 1 digital, *Kursbuch, Arbeitsbuch, DVD für interaktive Whiteboards*, Hueber Verlag
- Planet 1 Hueber/Hueber Hellas Verlag
- Roche, J. (2008). *Fremdsprachenerwerb und Fremdsprachendidaktik* (2^η εκδ.). Tübingen, UTB Basics.
- Roche, J. (2008). *Handbuch Mediendidaktik*. Ismaning, Hueber Verlag.
- Roche, J., Scheller, J. (2004). Zur Effizienz von Grammatikanimationen beim Spracherwerb, Ein empirischer Beitrag zu einer kognitiven Theorie des multimedialen Fremdsprachenerwerbs. Στο *Zeitschrift fuer interkulturellen Fremdsprachenunterricht [Online]*, (9[1]). Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-09-1/beitrag/roche-scheller2.htm>.
- Scheller, J. (2007). Grammatikanimationen und die kognitive Theorie des multimedialen Spracherwerbs. Στο Roche, J (Επιμ.), *Fremdsprachen lernen medial -- Entwicklungen, Forschungen, Perspektiven*. Berlin, Lit-Verlag.
- Schlieszeit, J. (2008). *Gute Tafelbilder am interaktiven Whiteboard*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.myboard.de/board-tipps/details/article/gute-tafelbilder-am-interaktiven-whiteboard//link//0e489bb79f.html>.
- Schlieszeit, J. (2008). *Interaktives am Board*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.myboard.de/board-tipps/details/article/interaktives-am-board//link//b3397bcef9.html>.
- Schlieszeit, J. (2008). *Methodik und Didaktik - das "A" und "O" am interaktiven Whiteboard*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.myboard.de/board-tipps/details/article/methodik-und-didaktik-das-a-und-o-am-interaktiven-whiteboard//link//f4b17fd7bc.html>.
- Schlieszeit, J. (2008). *Neue Rubrik für die Unterrichtspraxis*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση <http://www.myboard.de/board-tipps/details/article/neue-rubrik-fuer-die-unterrichtspraxis//link//1b89c2dd3f.html>.
- Teachers News (2007). *Positiver Abschlussbericht zum Projekt 'Interaktive Whiteboards im Unterricht'*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση http://www.teachersnews.net/artikel/nachrichten/neue_produkte/000440.php.
- Wikipedia, Die freie Enzyklopädie. *Whiteboard*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη

διεύθυνση <http://de.wikipedia.org/wiki/Whiteboard>.

ZUM-Wiki. *Interaktive Tafeln*. Ανακτήθηκε 14.12.2010 από τη διεύθυνση [http://wiki.zum.de/Interaktive Tafeln](http://wiki.zum.de/Interaktive_Tafeln).